

F o r t e g n e l s e
over
endeel Norske Værter, især Cryptogamister,
som et Tillæg til GUNNERI Flora Norvegica.

Første Stykke.

Af

H a n s   S t r ø m.

De Urter, som fattes i Gunneri Flora Norvegica, kan vel ikke udgiøre noget betydeligt Antal, siden Trykningen af den anden Tome saa længe blev forhalet, at Forfatteren deri kunde indrykke sine sildigste Jagttagelser. Det Tillæg, jeg her har gjort, bliver derfor kun lidet, saalænge man henseer til de saa kaldte fuldkomne Værter (Værter af fuldkommen Fructification), der i denne Fortegnelse ikkun beløbe sig til en Snees Stykker. Jeg har desuden ikke villet anføre uden det, jeg selv har seet og erfaret, uden at indlade mig i det, som kan være indrykket i de 4 sidste Stykker af den nye Flora Danica, som jeg naagtet mange Eofter endnu ikke har havt den Lykke at see. Henseer man derimod til Cryptogamisterne, som formedelst deres mindre Størrelse og færre Forstels-Mærker, lettere kunne undflye en Jagttagers Øine, maae Tallet nødvendig blive større.

At anstille en nyere Undersøgelse i denne Klasse af Urter, har derfor længe været min Agt, og det er allerede mange Aar siden jeg til den Ende anskaffede mig fra Engelland, Tegningerne (skiont ikke Texten) af Dillenii kostbare Værk de Muscis, eller Historia Muscorum. Imidlertid mærkede jeg snart, hvor utilstrækkeligt dette Middel var uden videre Tilhielp af Beskrivelser, hvorfor Sagen stod saa hen, indtil jeg fik Hallers enumeratio Stirpium Helvet. og Webers Specilegium Floræ Götting., som fornemmelig handler om Cryptogamister, og gav mig baade mere Lys i denne Materie, og Lust at arbeide deri. Dog da enhver Sagkyndig let indseer, hvor vanskeligt det var, med saa faa Hielpemidler at trænge ind i Botanikens fineste Dele, saa kan let sluttes, at det maatte koste mig dobbelt Arbeide, i en saa vanskelig Deel af Urte-Videnskaben at bringe det til nogen Fuldkommenhed. Desuden har jeg kun i 3 Aar arbeidet derpaa, og har Aarsag at troe, at jeg i længere Tid kunde have udrettet langt mere. Det er og virkelig mit Forsæt, om Gud giver Liv og Helbred, at fortsætte Arbeidet, og i Tanke, at paa denne Prøve kunde følge flere, i det mindste et lidet Specilegium eller Efterhæft, maaskee og nogle Tegninger, har jeg givet denne Fortegnelse Navn af det første Stykke. Noget besynderligt og nyt vil vel neppe nogen vente af en Forfatter i mine Omstændigheder; jeg lover ikke heller noget saadant, med mindre man dertil vil h. nregne de No. 4, 5, 11, 23, og 36 anførte Brya, Hypnum 43. Jungermannia 1, 20, 21, 22, Clavaria No. 3, 4, 5, Pezvia 1 og 3. De saa kaldte nye eller mindre bekjendte Værter af denne Klasse, som Gunnerus deels af egen Erfaring deels af Flora Danica anfører, har jeg ligeledes for det meste fundet, skiont ikke alle, da min Tid og Helbred ei har tilladt mig at besøge Steder af alle Slags Situationer, ikke heller de øverste og høieste Bierge, men kun ladet mig nøie med, at klavre temmelig høit i Fjeld-Siderne. Det er ellers i sig selv mærkeligt, og noget, jeg her ikke kan forbigaae, at da andre Urter ikke findes uden hist og her adspredte over det ganske Land, antreffes Cryptogamisterne, især Mnia, Brya, Hypna &c. samlede inden en ganske kort Omkreds. Jeg har i det mindste havt den Lykke, at træffe, om ikke alle, saa dog de allerfleste, i Fortegnelsen anførte i en Omkreds af 3 Mile, og tvivler ikke paa, at jo de saa, som endnu fattes, ville findes inden for samme Kreds, naar alle Steder af alle Slags Situationer bleve nøie undersøgte, som i den korte Tid, jeg har arbeidet derpaa,

ikke har været mueligt. Jeg har dernæst mærket, at det ikke saa meget er Heiden i Lustens Region, som Forandring af Grund og Jordart, Vand og Skygge, som virke paa disse Værters Vært og Trivsel, og at man kan finde dem, meget saa undtagne, i det lave saevelfsom det høie, skient de fleste i Heiden dog have en større Vært. I Begyndelsen var mit Forsæt, at udelade af Fortegnelsen, hvad Gummerus i sin Flora Norveg. allerede har, men for eet og andet lidet Tillægs Skyld i Henseende til Blomstrings-Tiden og deslige, har jeg taget dem med, og med de Bogstaver F. N. udmærket dem fra de øvrige, som jeg selv har tillagt.

I Henseende til deres Navne og Orden, følger jeg Linne, som den meest antagne Forgænger, uden at indlade mig i de Forbedringer, som endeel nyere have villet give hans System i dette Fag. Saaledes sees jeg, at Weber, og andre for ham, forkaste Genus Mnium, og henseende alle Musci af dette Slags til Brya og Hypna, uagtet mange af dem virkelig synes at have Forplantelsesdele, som ikke findes hos de andre, hvorpaa ogsaa her anføres Exempler ved Mnium 1, 2, 3, 4, 13. Men hvorfor han til samme Klasse henfører Mnium purpureum cirrhatum og flere, hos hvilke slige Dele ikke findes, og som, saavidt man veed, ikke i noget Væsentligt, hvad Fructificationen angaaer, adskille sig fra Brya, det er noget, som gives hans Tilhængere at betænke og mod Modstanderne at forsvare. I Henseende til Ordenen har jeg ligeledes fulgt Linne, men dog været nødt at afbryde den ved en og anden mellemlobende, som han ikke har. I deres Beskrivelse har jeg været kort, og ikkun anført deres Hovedkarakter, efter det Begreb, jeg har gjort mig derom, undtagen hvor et og andet mindre bekiendt forekommer, da jeg af Fornødenhed har brugt noget større Vidtløstighed, og dette er da alt, hvad jeg i Forveien har at erindre.

Nogle Urter af fuldkommen Fructifikation.

Avena pubescens? kalder jeg med nogen Tvivl en Havreart, omtrent af Størrelse som *Avena flavescens*, men som ikkun har i hver Knop 2 Blomster eller Korn, hvert med sin brækkede Snerpe eller Arista, og det høieste og største alene basi pilosum. Dens Blade ere flade og smalle. Jeg har ellers ingen Beskrivelse paa *Avena pubescens*, hvorfor jeg ikke tilvisse kan sige, om det er den eller ikke.

Campanula Trachelium, vorer ikke alene efter Egers Beskrivelse paa Gaarden Hamre, men og paa Kolberg i Mængde.

Campanula Cervicaria, ligeledes anført og kortelig beskrevet i Egers Beskrivelse.

Cichorium intybus. See sammesteds.

Dentaria bulbifera, har Hr. Wille tilbragt mig fra Tellemarken, hvor den dog ikkun skal vore i liden Mængde.

Hieracium aurantiacum, har Hr. Wille ligeledes tilbragt mig mange smukke Exemplarer af fra Tellemarken, hvor den er bekjendt under det Navn Timmeltære. Jeg har næie lignet den med *Hierac. No. 6. pag. 743, Hall. Enumerat. Stirp. Helv.*, og finder den med samme fuldkommen overensstemmende; og denne er igien, saavidt jeg veed, *H. aurantiacum Linnei*.

Hydnum parasiticum, skiont *Cryptogamist*, anføres dog her af Hr. Willes Beskrivelse over Sillejord, og er mig af ham foreviist.

Filago arvensis. See Egers Beskrivelse.

Gnaphalii Sylvatici Varietas minor alpina, som Linne ommelder i sin nyeste Udgave af *Syst. Naturæ*, og synes at være den samme, som *Gnaph. 6. Hall. enum. pag. 700*. I det mindste passer Hallers Beskrivelse ueie til den, og da han ligner den med næst foregaaende, som bliver *Gnaph. Sylvat. Linnei* bestyrkes jeg i den Mening, at den er samme Art, som de begge tale om. Den er ellers kun en halv Finger høj, og sidder i Klynger eller mange samlede ved Roden. Hr. Wille har ligeledes tilbragt mig denne fra Tellemarken.

Isoetes lacustris F. N. Deraf tilsendte Hr. Wille mig først nogle Exemplarer fra Tellemarken under det Navn Tang, og samme havde visse vedhængende *utriculi*, der syntes sammensatte af fine Bladstikke. Inden i samme fandtes et Vand-Insect af Krabbe-Arten, som havde 2 Par Følehorn, det ene Par meget langt og fiint, 3 Par Fødder, de 2 Par smalle, men det 3die og forreste bredere med et endnu bredere Led og en bevægelig Kloe foran. I Rumpen sad 2 fine Spidser. Mere kunde ikke adskilles, da Værten var forterret og sammenflemet. Ved min Reise til Tellemarken 1787 fandt jeg den der ligeledes sidst i Junii, men uden slike *utriculi*. Man gav den der samme Navn, og benyttede sig af den til Foder for Dvæget om Vinteren, naar Vandet var lavt

lavt og aabent i visse saa kaldte Baaker, hvor Isen holder sig aaben; paa andre Lieder kunde man ikke komme til den.

Juncus articulatus, Varietas vivipara. See Hr. Wille's Beskrivelse over Sillejord. Den er kun kort, men bærer i Toppen en stor Busk af Blade, som giver den en artig og ganske fremmed Udseende.

Lathyrus Sylvestris. See Egers Beskrivelse. Den kommer noie overeens med Figuren Fl. Dan. Tab. 325, men anføres der ikkun som en Dansk, ei Norsk Urt.

Lithospermum Officinale, er ikke alene af mig selv funden vildvoerende (See Egers Beskrivelse) men er mig og siden tilsendt af Hr. Prof. Thorsensen paa Kongsberg, som en der i Egnen vildvoerende Urt.

Matricaria Parthenium, er mig fra Tellemarken tilbragt af Hr. Wille.

Monotropa Hypopythis, fandt jeg i fuld Flor den 12 September 1787 i Bierg-Siden ovenfor Gaarden Aaker paa Eger. Den havde 7 Blomster i Toppen, af hvilke den øverste og største bar 10 Støv-Pinde, men de andre kun 6 eller 7. Nogle af dem vare hvide, andre sorte.

Phyteuma Spicata, er temmelig almindelig i visse Field-Dale i Tellemarken, hvor dens skionne og spiselige Rod er bekendt under det Navn Badderod. See Hr. Wille om Sillejord. Efter hans Beretning skal den i mange Henseender patriotiske Herr Justitsraad og Foged Claumann have i Sinde, at anlægge Plantage deraf, hvorved maaskee fortiende at iagttages, hvad Hr. Jørlin skriver i hans fordanskede Urte- og Kiøkken-Have S. 15, at den, saaet om Høsten, kommer bedre op end om Vaaren.

Prunus avium, Fuglebær. At den voxer vildt paa Hesthammer-Den i det Vand Ekern, har jeg allerede viist Egers Beskr. S. 275. Jeg har og siden havt Bær og Blade deraf, som begge vise, at den er Fugle-Bæren.

Ranunculus nivalis, Varietas flore luteo, der kommer noie overeens med *Ranunc. 13 Hall. enum. pag. 327.* hvorom Haller skriver: *parum à priori (sc. nivali) differt.* ikkun Høiden er større, Bladene neden til mere spids udskaarne, med mere. Den har ikkun en eneste stor og gul Blomst, og er funden i Tellemarken af Hr. Wille. Exemplar af den, saavelsom *Gnaph.*

Syl-

Sylvat. variet. med nogle flere har jeg sendt til de Herrer Professorer Wahl og Retzius.

Rumex aquaticus, vøxer i Vandhække og Skygge af Træer paa Egers Præstegaard. Mange af dens Blade ere i Spidsen udskoarne som en Zap, eller særffilt lidet Blad, som synes at være en Virkning af visse Insecters Sting.

Selinum sylvestre. See Egers item Sillejords Beskrivelse.

Selinum lactescens anføres ligeledes af Hr. Wille, skjønt jeg har ikke seet den.

Sisymbrium Islandicum. See Egers Beskrivelse, hvorved dette rettes, at den ikke altid vøxer mindre her, end Tegningen i Fl. Dan. viser, men ofte ligesaa stor, om ikke større, skjønt den da gemeenlig er meget af Insecter igienemstulket og hullet.

Tragopogon pratense, anføres vel i F. N. blandt Sondenfieliske Urter, men kun efter Rami Vidnesbyrd, hvortil jeg her kan seie mit eget, da Hr. Wille har tilbragt mig mange deraf fra Ringerige.

Typha latifolia vøxer i temmelig Mængde i Bier Sogn nær Drammen, hvor dens Blomster-Duske eller Frøe-Huse (forstaae de nederste eller Hun-Blomsterne) bruges til at rens og pudse Floiel, Manskesker og deslige, til hvilket Brug de og der kjøbes af Hollænderne. Et Stykke af Røret lader man blive stoddende som et Skaf, skjønt man og betiener sig deraf til smaa Karbaand. Det Navn, man der giver den, er Kiepledøn, fordi dens Samling af Frøehuse, som lignes ved Duun, udgior en lang Cylinder, som det trinde Rødkab Kieple, hvormed man i Norge bager Fladbrød.

Cryptogamister.

Mnium.

1. *Mnium pellucidum*, F. N. findes allerede i Maji med saadanne runde Knopper, som Dillenii Tegning viser, og af Linne holdes for Hun-Knopper. Jeg har og fundet den just som Haller har den aftegnet, deels med smaa Skaal eller Bøgere i Toppen, deels med lange og smalle *Capsulis erectis* (som er dens sædvanligste Skikkelse), deels *Capsulis cornutis seu bicornibus*. Dens Blade er oven og nedentil mindst, i Midten størst.

2. *M. fontanum* F. N. voxer ikke alene ved Vandkæder paa Fjeldene (hvor jeg dog ikke her har seet den), men og i Sumpe i det Lave, hvor der dog synes at være koldt Vand i Grunden, item paa bratte Bierge, hvor Vand udrinder i Mængde. Paa sidste Sted har jeg dog kun seet den kort, og med de saa kaldte Hun-Blomster i Toppen, nemlig med Stjerne-Blade og en Abning i Midten, hvori indeholdes et rødt Frøe. Dens runde Kapsler har jeg ikkun fundet færdigvoksede i Sumpe.

3. *M. palustre*, F. N. voxer i Mængde paa Tuer ved staaende Vand, skjønt jeg og har fundet den allerøverst paa et temmelig høit Bierg, og det i fuld Flor sidst i Junii Maaned. Derimod har jeg seet den midt i Maj med fetis foemineis, saaledes som Dillenius har den aftegnet. Tab. 31. Fig. 3. D. endog paa temmelig tørre Græsgange, item med Stjerne-Blade i Toppen og en mørk Abning i Midten, hvori syntes at sidde et Slags Frøe.

4. *M. androgynum*, F. N. kaldes saa, fordi den har fetas masculinas et foemineas paa samme Stamme, skjønt paa adskilte Grene, naar *M. pellucid.* har dem paa adskilte Stammer. Saaledes har jeg fundet den baade i Begyndelsen og Midten af September paa raaddent Træ ved Sumpe. Den er ellers ligesom *M. pellucid.* en af de mindste i sit Slags.

5. *M. purpureum*, F. N. Den sees silde paa Høsten og mod Vinteren med fetis absque capsulis (Blomsterstilke uden Knoppe eller Kapsler) og saasnart Sneen gaaer af om Vaaren, staaer den i fuld Flor. Den har ikke alene røde Stilke og Kapsler, men og sildigen paa Sommeren, naar den forterres, røde eller rødbrune Stammer og Blade, saa den deraf kan kiendes langt fra. Paa Løv ved Siden af Veie, og ellers paa andre Steder, voxer den i Mængde; jeg har og seet gamle Spaantage tæt besat deraf.

6. *M. fetaceum*, er liden med enkelte surculi eller Stammer uden Grene, Bladene ovale og spidse, og krølle sig, naar de terres, har ellers fine Blomsterstilke og smalle opreiste Kapsler, blomstrer om Sommeren og voxer paa græsgrøede Leer-Dynger, men sees kun selden.

7. *M. cirrhatum*, ligeledes en liden sin Roseart, med smaa i Toppen skjærbannede og sammenkrøllede Blade, som ei er almindelig. Den blomstrer om Sommeren, og voxer, ligesom forrige, meest paa Leer.

8. *M. annotinum*, F. N. voxer deels i hule og fuggefulde Steder, som Dill. Tegning Tab. 50, fig. 68. E. forestiller den, og det endog hængende og med Toppen nedvendt, deels større med Blomsterstilk og Kapsler, som Fig. ead. F. viser. Den første har jeg ikke seet blomstrende, men den anden paa fugtige Steder baade Vaar og Høst. At de begge skulle være een og samme Væxt, herover paa Dillenii Vidnesbyrd, da jeg for min Part har intet Beviis derpaa. Ellers har jeg mærket, at dens Blomsterstilk udspire ved Roden af de gamle Stammer, og dette er nok Grunden til det Tilnavn *annotinum*.

9. *M. hornum*, er stor med stierneformede Blade i Toppen, har opreist, og gemeentlig enkelte Stammer, samt tykke Blade, lidet savede i Kanten. Nedentil ere de gierne fortorrede og brunrøde. Naar Bladene tørres, krolle de sig tilsammen som paa *Bryum undulatum*. Den blomstrer tidlig om Foraaret, og har ikke alene hængende Kapsler, men og *acumina operculorum* enten opreiste eller beiede til een Side, som ikke sees af Dillenii Tegning.

10. *M. crudum*, F. N. voxer i uendelig Mængde paa fugtige og fuggefulde Steder, og har enkelte Stammer, samt de fleste Blade samlede i Toppen. Den blomstrer om Foraaret eller tidlig paa Sommeren, og bærer, ligesom den forrige, sine Blomsterstilk i Toppen med hængende Kapsler.

11. *M. pyriforme*, har *capsulas pyriformes* og meget lange og smalle Blade, som Dillenii Tegning viser, men der er og en anden med høiere Blomsterstilk, bredere og kortere Blade, og ei saa pæredannede Kapsler, som jeg har fundet blomstrende først i Maj. Denne, som forestilles Dill. Tab. 50. Fig. 61, anseer Weber for en Artsforandring af den forrige, og kalder dem *Bryum aulum majus & minus*, fordi de have *setas aureo-splendentes*, hvilket dog flere have tilfælles med dem. Undertiden har jeg fundet den sidste Blomsterstilk hele 3 Tommer lange, saa man let kunde tage den for *B. trichoides*, hvis ikke dens hængende og pæredannede Kapsler eller Blomster havde viist det modsatte. De voxer ellers begge ved Kul-Miler 2: Steder, hvor Træe brændes til Kul.

12. *M. polytrichoides*, seer ud som *Polytrichum commune*, Biernes Mosen, men er kortere, har og lodne Kapsler eller Kapsel-Dækker (*calyptras*) som den, men trinde Kapsler, og jevntykke Blade, som ere indskaarne paa begge Sider som en Sav. Voxer i Sandbakker, og blomstrer i August.

13. *M. Serpyllifolium*, F. N. hvor dog ei meldes om dens *Varieteter*, punctatum, cuspidatum, proliferum og undulatum, som dog andre uden Tvivl med bedre Grund giøre til adskilte Species. Disse findes her alle meest i vaade og sumpige Steder. Nogle Artsforandringer, om man saa vil kalde dem, synes Auctores at forbigaae, saasom den Dill. har Tab. 53. Fig. 80, der adskiller sig fra Cuspidatum ved sine mere langagtige og i Enden stumpe Blade, samt mere aflange og spidse Kapsler. *Bryum stellare roseum pendulum minus* Dill. Tab. 52. Fig. 78, bliver nok den lille rosenrøde Art, med Knoppe i Stammernes Toppe, hvori indeholdes mange grønne og langagtige Frøe, og ved Roden af samme Stammer udspire setæ med hængende Kapsler. Mange sandige Jordbakter sees om Baaren begroede med denne lille Rose. Art, og see derover ganske purpurfarvede ud.

14. *M. triquetrum* F. N. vokser i Sump med enkelte og lange Stammer, der i Toppen dele sig i Grene, de sidste grønne, men hine sorte og forældede. Den blomstrer tidlig om Sommeren med lange Blomstestilk og krumme Kapsler, som udspire fra den nederste og ældste Deel af Stammen.

15. *M. fissum* Linn., *Jungermannia bidentata* Weber, har liggende Stammer, og Blade splittede i 2 Parter, der staae ud som Tænder. Den bærer smaa Stilk med Knopper som Bær, men, om jeg erindrer ret, har jeg og seet dens Skeder (thecas) som paa andre *Jungermannia* i fuld Flor i August, skient det og kan være, at jeg har forfunderet den med en anden. Den er ellers ganske liden.

16. *M. Jungermannia* Linn., *Jungerm. Cochleariformis* Weber, er ligeledes ganske liden med bugede Stammer og Blade indhule som en Ske, som paa den Art *Cochleare*, har ellers mange foranderlige Stikelser, som *Dillenii* Tegning viser Tab. 69. Fig. 1. a — i, og som jeg ofte har fundet samlede paa raaddent Træe. Dens alternatim siddende Ører (auriculæ) paa undre Side, har jeg fundet tvækløstede (Semibifidæ), som synes at stride imod *Linnei* Beskrivelse i hans Fl. Svec.

17. *M. hygrometricum*. F. N. har ingen Stamme, men alle Bladene siddende i Knoppe ved Roden, og det saa tæt, at man har Møie for at skille dem ad. Bladene have lange Spidser i Enden, og de krumme Blomstestilk

stille hængende Kapsler med krumme Dækker (opercula). Den voxer paa Bierge og Klipper, og blomstrer tidlig om Foraaret.

18. M. Trichomanes. F. N. er en liden Mose-Art, der har folia pinnata obtusa, som den Vært Trichomanes, den bærer Navn af. Weber kalder den Jungermannia Trichomanes, til hvilken Slægt den og synes at henhøre.

Bryum.

1. Bryum apocarpum. F. N. har opreiste, greneede og mørke Stammer, med røde Knopper i Toppen af Stammerne, hvori den synes at nærme sig til visse Mnia. Bladene ere lancetlige og fioldannede, med en midtrad gaaende Sene. Den voxer i Mængde saavel paa Bierge, som Klipper i Elvene, som af Vandet overskylles.

2. B. striatum, voxer baade paa Bierge og Træer, baade med Capsulis sessilibus og pedicellatis, som giøre 2 adskilte Artforandringer. Weber vil endog deraf giøre 2 adskilte Species, fordi den første skal have en midtrad gaaende Sene paa Bladene og mere spidse opercula. Men paa alle de Exemplarer, jeg har, finder jeg en saadan midtrad gaaende Sene, og paa de fleste ere opercula borte. Det, som meest udmærker dem alle, er deres lodne og sribede Calyptra.

3. B. pomiforme F. N. Deraf gives 2, om ikke flere Forandringer, en liden, som voxer paa Jordbakter i det Lave, og en 3 til 4 gange større, som ikke sees uden paa Fjeld-Siderne, hvor den voxer i største Overflodighed. Denne sidste har ellers mange Forandringer, med tættere eller mere adskilte Blade, som undertiden ere stierneformede i Toppen, undertiden igien vendte til een Side, som B. heteromall. Blomsterstilkene ere nu kortere, nu længere, og de afle-runde Kapsler nu store, nu meget smaa. Den med adspredte Blade (foliis raris sparsis) har jeg fundet 4 til 5 Sommer høi, hvoraf det, der sad i Jorden, dog udgjorde det halve, den samme bærer og meget smaa Kapsler imod hine. Den blomstrer baade Vaar og Høst.

4. B. Norvegicum. F. N. item Flora Dan. Tab. 538, 3. adskiller sig fra den foregaaende deri, at den har kortere Blomsterstille, og de samme ikke siddende i Toppen, men paa Siden; de runde Kapsler ere og steds sribede, som hos hine ikke mærkes, uden naar de blive gamle og forterrede. Ved St.

Hans Tid, da jeg fandt den paa Beien fra Kongsberg til Tellemarken, vare Kapslerne dog temmelig fortorrede. Ellers forekom den der paa nogle Steder næsten ligesaa høi, som den større Art af *B. pomiforme*, og havde folia heteromalla, som ikke mærkes hos den lille Art, som staaer aftegnet i *Flora Danica*.

5. *B. hyperboreum* F. N. item *Flora Dan.* Tab. 538, r. synes, ligesom forrige, ikke at være funden udenfor Norge, og fortjener derfor en vidtløftigere Beskrivelse, som mig synes kan blive saadan: *Surculi simplices recti, semiunciales, folia capillaria in summitate magis congesta, setæ bi-vel trilineares e summitate furculorum; capsulæ sphaeroideæ f. ovatae, fusca; calyptra acuminata obliqua, operculo similiter acuminato obliquo, oris capsularum ciliatis.* Den 21de Maj fandt jeg den i fuld Flor, paa en steil Klippe, temmelig høit i Fjeld: Siden ovenfor Gaarden Hobbelstad paa Eger, hvor den voxer i Mængde, men andensteds har jeg ikke seet den,

6. *B. pyriforme* F. N. kaldes saa af Kapslen, som er pæredannet, og staaer opreist paa en Blomsterstilk, som undertiden, men ikke altid, er saa kort, som den forestilles i *Flora Dan.*, Bladene ere lyse, som paa *Mnia*, ved en midtad gaaende Sene. Den voxer i Skygge paa Jordbatter, og blomstrer i Julii Maaned.

7. *B. exstinctorium* F. N. har dette besynderlige, at *Calyptra* bedækker den hele Kapsel, og seer ud som en spids opad gaaende Hætte. Gunnerus skriver, at den voxer in arenosis, hvorimod jeg altid har fundet den blandt andre Mose-Arter paa steile Klipper. Den blomstrer baade i Maj og September. Den, jeg her mener, er den større Art, som Dillenius har Tab. 45, Fig. 9, den lille, Fig. 8, har jeg derimod ikke seet.

8. *B. subulatum*, har mange tæt sammen siddende korte Stammer, med stierneformede Blade i Toppen, hvorimod den nedentil beklædes med mindre og mestendeels fortorrede Blade; alle ere ovale og spidse. Især kendes den af sine lange opreiste og cylindriske Kapsler, og blomstrer, om jeg erindrer ret, om Sommeren.

9. *B. rurale*, F. N. kendes af sine concave og nedadbeiede Blade, med et endnu mere nedbøiet og hvidt Haar i Enden. Den voxer mangfoldig paa

paa Biergene, og blomstrer i Maj, med lange og smalle Kapsler, og ligesaa lange, samt hældende Calyptris.

10. *B. murale*. Dens Blade have et hvidt Haar i Enden, ligesom næstforegaaende, men derimod har den ingen Stamme, da alle Bladene sidde samlede ved Roden. Den vører paa Mure og Leer, og blomstrer i August; er ellers ganske liden imod forrige.

11. *B. foliis ovatis, membranaceis obtusis*, Dill. Tab. 85, Fig. 19. ligner meget en liden Mose-Art, som sidder paa Mure med forrige, og kan beskrives saaledes. Den er acaulon, sielden subcaulescens, foliis ovatis obtusis, crassiusculis, membranaceis, in primis inferne pellucidis, concavis & convolutis, setam includentibus vix semiuncialem, flavam, pellucidam, basi tuberculatam. Capsulae longae cylindricae erectae; calyptra aristata apice attenuata & saepe hamata; operculum elongatum subarcuatum obtusum; blomstrer i Julii og August. *Bryum humile, pilis carens, viride & pellucidum* Dill. Tab. 45. Fig. 15. kan den ikke være, da samme er caulescens, har for lange opercula, og Blade, der ikke ere stumpe nok og afrundede som disse.

12. *B. scoparium*, en af de største og groveste, med mange Blade, som i Toppen vende til een Side, og blomstrer om Sommeren. Uagtet den er en af de almindeligste i Skovmarkene, er den dog i F. N. forglemt.

13. *B. Undulatum*, ligeledes almindelig, og blomstrer om Høsten. Den kendes af sine bølgaftige og høie Blomsterstilke, hvis Kapsler bøie sig indad, og gemeenlig alle til een Side, som gjør den kiendelig langt fra. Undertiden er den prolifer, da der af de gamle Blad-Duffe udspire nye i samme Pyramides form som hine; saones i F. N.

14. *B. Glaucum*. Endskjønt den vører temmelig almindelig paa Fjeldsiderne, har jeg dog ei fundet den, uden med fortorrede Blomsterstilke i Maj, hvoraf jeg slutter, at den havde blomstret Høsten forud. Derved fornam jeg dog, at Blomsterstilkene ikke altid sidde i Stammernes øverste Toppe, efter Dillenii Tegning, men i Midten. Den har alle Bladene samlede paa korte Stammer, som ere meget bræklige, men stilke dybt i Jorden, og deraf kommer det, at de i Dillenii Figur forestilles saa lange.

15. *B. pellucidum*. Dens Stammer ere opreiste, sielden grenede, og alene oventil grønne, men nedentil for det meste sorte og smudsede. Bladene ere fioldannede, giennemsigtige og nedbøiede; Blomsterstilkene korte, Kapslerne ovale og nedbøiede, og opercula pyramiddannede. Den voxer paa Klipper i Elverne, og blomstrer i September.

16. *B. aciculare*, sidder i stor Mængde paa Stene og Klipper i Elvene, og ligner *B. hypnoides*, men er uden hvid Roddenhed, ellers heel sort, og alene i det øverste grøn. Midt i October har jeg fundet den blomstrende med korte setis i Toppene, capsulis erectis, crassis luteis, calyptris acuminatis luteis, inferne atro-dentatis; ellers har jeg og seet den blomstre i Maji. Den er egentlig *B. aciculare aquaticum* Weber. Men her gives og en anden høiere, mere grøn, og med Grenene vendte til een Side, item foliis magis secundis, som er den egentlige *B. aciculare montanum*.

17. *B. flexuosum*, kiendes deraf, at et alene dens Blomsterstilk som oftest ere bugte, men at dens lange Blade bøie sig til een af Siderne; den ligner altsaa deri den efterfølgende *B. heterom.*, men kan dog let skilles fra samme ved sin høiere Væxt, samt tykkere, større og mere mørke Blade. Den voxer paa raadent Træ i Sumpe, og da jeg har fundet den med fortorrede Blomsterstilk og Kapsler ved St. Hans Tid, slutter jeg, at den blomstrer om Vaaren.

18. *B. heteromallum*, er en liden gul Mose-Art, med haarfine og til en af Siderne vendte Blade, som voxer overalt paa bratte Jord-Vægge ved Siderne af dybe Beie. Den har røde Blomsterstilk, med mørke og opreiste Kapsler, og blomstrer i August og September. Saa høi og med saa lange Blade, som Dill. aftegner den, har jeg ikke seet den uden af og til paa Fiold-Siderne; ikke heller har jeg fundet dens Kapsler saaledes hældende som hans.

19. *B. tortuosum*, er en maadelig høi og opreist Mose-Art, der adskiller sig fra andre ved sine sammenkrokkede, især i Toppen indviklede og ofte stiernedannede Blade. Den har opreiste smalle og spidse Kapsler, er almindelig paa Fiold-Siderne, og blomstrer om Høsten.

20. *B. truncatulum*, er liden, i Toppen stiernedannet, og har et Haar i Enden af Bladene, som ere temmelig brede og ovale. Dens Kapsler har jeg fundet hældende, ventelig af Elde, da de ellers ere opreiste. Sit Navn har

den

den deraf, at Kapslerne, naar opercula falde af, ere tværr i Endens; men at Gunnerus kalder den Salomons Isop, kommer deraf, at den voxer paa Murene i Jødeland, og holdes for at være den saa kaldte Isop (rettere Mos) som udvoxer af Væggen, og som Salomon kiendte. 1 Kong. 4 Cap.

21. *B. viridulum* F. N. voxer som en Busk, eller Urtekost, med høi-grønne smalle og noget krollede Blade, som sidde meest samlede i Toppen. Den har korte Blomsterstilke, og opreiste Kapsler, som ved Ælde blive sorte, skönt opercula endnu ere grønne, samt spidse calyptras og opercula; voxer almindelig baade paa Bierge og i det Lave, og blomstrer baade i Maji og September. I det Lave er den kun kort, men paa Fjeld-Siderne kan den findes henved 1 Tomme høi.

22. *B. paludosum*, ligner forrige i Henseende til Fructificationen, men er meget mindre, og har kun nogle gule, vidt udbredte og haarfine Blade ved Roden uden Stamme, eller Stængel, dog har jeg seet nogle smaa Stængler udspire ved Roden, med en Blad-Dusk i Toppen ligesom paa *B. viridulum*, som gier Webers Mening rimelig, at den er en Artsforandring deraf. Først i September har jeg fundet den blomstrende blandt Jungermannias og andre smaa Mose-Arter ved Sumpe.

23. *B. capillaceis foliis, operculo falcato conico?* Haller enumerat. pag. 110. ligner meget en liden guul og smuk Mose-Art, som jeg i Julii Maaned sandt blomstrende ved Suurbønden paa Sande i Jærlsberg Grevs Skab; thi da samme Bønd har høie Bredde, bedækkede af en vitriolsk og kiesagtig Skorpe, var samme Skorpe just bevoxet af denne Mose-Art, som saaledes kan beskrives: caules conferti erecti, bi-v. trilineares, foliis caulinis raris, in summitate congestis, folia capillacea inferne dilatata nervo non divisa, summa longitudine caulis, siccitate paulisper crispata, lutea, seta é summitate caulis semiuncialis, lutea diaphana, siccitate spiritaliter contorta, capsula oblongo-ovata pellucida erecta, sicca emarcida rugosa & arcuata, annulo cincta, operculum obliquum, ex basi latiuscula longam & siccitate semper arcuatam acum emittens. Det, som især skiller den fra *B. viridulum*, er dens korte og mindre med Blade bevoxne Stamme, dens langt mindre krollede og dog efter Proportion længere Blade, dens omdreiede seta, dens oventil tykkere Kapsler med en Ring om,

og dens huedannede opercula. Fra *B. heteromallum* kan den endnu lettere adskilles. Det eneste, som mangler i Beskrivelsen, er, at jeg ikke fik Tid at undersøge den ganske frisk, men først efterat den var forterret, og havde tabt sine calyptras.

24. *B. hypnoides*. F. N. den almindeligste blandt alle, og af mange Artforandringer, som dog alle kiendes af Bladenes hvide Løddenhed. Paa Fjeld-Siderne voxer især en Art med Blade siddende i Fascieler som paa Lyng. See Dillenii Tab. 47. Fig. 31. En anden paa Klipper i Etvene, er høi, opreist og gul med langt høiere Blomsterstille, end Dillenius forestiller dem ibid. Fig. 29. Endnu en anden, som er kort, bedækker Klipper og Stene, som med et Hynde, man kan sidde paa. De blomstre alle om Sommeren.

25. *B. verticillatum*, en liden Mose-Art, hvis Stammer eller Stængler ere opreiste, og alle i Toppen lige høie, har og Bladene siddende som en Busk deels i Toppen, deels nedenfor, og har saaledes den ene Samling eller Uffæring af Blade efter den anden. Bladene ere haaragtige og kisdannede, Blomsterstilkene med deres opreiste og spidse Kapsler, paa nogle kiendelig omsnoede, paa andre ikke; blomstrer ved St. Hans Tid.

26. *B. Celsii* skyder fra Roden korte og udbredte Blade, har ovale, opreiste og rødagtige Kapsler, lange og hældende calyptras med stumpe opercula, den blomstrer i Maj, og kan let tages for *Mnium purpureum*, men har langt kortere og bredere Blade uden Stamme, voxer i Graater og tørre Bakker.

27. *B. trichoides*, har meget lange Blomsterstille, med hældende, men ei hængende eller pæredannede Kapsler, som paa *Mnium pyriforme*, hvilken den ellers ligner, den har og ganske korte og smalle Blade, der have en stærk Glands, som de vare forgyldte. Hvad Tid den blomstrer, har jeg forglemt at antegne.

28. *B. argenteum*, bestaaer af smaa, opreiste og trinde Stammer, som samles ved Roden, og have ovale Blade. For blotte Vine har den en bleeg Glands, som af Sølv. Dens Kapsler har jeg ei fundet hældende, men opreiste, men de vare og meget unge. Den sees ellers kun sielden.

29. *B. pulvinatum*, voxer paa Fjeld-Siderne, og blomstrer baade i Maj og Oktober. Den er liden, men meget kiendelig af sine korte Blomsterstille,
der

der bøie sig meget, saa de runde Kapsler staaes i Mossen selv eller dens Blade, der tillige have et fint Haar i Enden, som gjør, at den seer lodden ud.

30. *B. caespiticium* F. N. er overalt almindelig, og blomstrer tilig om Vaaren, saasnart Sneen gaar af. Den er desuden kiendelig af sine hængende Kapsler og høie Blomsterstilke, der ere røde nedentil, men grønne ovenil.

31. *B. capillare*, ligner den forrige, men adskiller sig ved sine høiere Stammer, kortere Blomsterstilke, bredere og dog i Enden spidsere Blade; vøxer meget paa Allun-Stieften, item ved Kul-Miler. Jeg veed ikke, hvorledes det skal forstaaes, at Haller tillægger den høiere Blomsterstilke, end den forrige, da de dog, saavidt jeg kan skionne, ere kortere, og blive endnu kortere derved, at de ere rodfæstede ved Roden, og for en stor Deel staaes af Stammerne. At Linne i sine første Skrifter har regnet den til *Mnia*, kan maaskee komme deraf, at dens Blade ere samlede i Knoppe, næsten som paa *Mnium hygrometricum*.

32. *B. carneum* vøxer i Mængde paa Bierge, som overskyldes af Vand, og bedækker samme. Dens Stammer ere nedentil gamle og sorte, men ovenil grønne, og have ovale, samt spidske Blade. Dens Blomsterstilke udspire enten i Kløften af Stammerne, som Dillenii Tegning viser, eller længer ued paa de gamle Stammer, og rage derfor ikke meget op over sammes Toppe, ere og tiligemed dens rundagtige Kapsler kjedrede. Den ligner *Mnium annotinum*, men har mindre og mere vekselsvis siddende Blade, samt kortere og mere runde Kapsler, og blomstrer tilig om Sommeren.

33. *B. imberbe* har mange samlede, opreiste, og for det meste mørke og smudsige Stammer, item smalle, kjoldannede, i Kanten lidt bølgaagige og ofte kvellede Blade, med en midtad gaaende Sene, Blomsterstilkene ere korte, men Kapslerne lange, smalle og opreiste. En udførligere Beskrivelse kan læses hos Weber i hans *Specileg. Floræ Gœtt.* I det Løve er den kun kort, men paa Fjeldene kan den findes hele 2 Tommer høj. Saavidt jeg erindrer, blomstrer den tilig paa Sommeren. Den er her ikke rar, men findes dog ikke anført i Registeret af *Flora Danica*.

34. *B. ungviculatum*, bestaaer af smalle opreiste Stængler, tykket i Toppen, fordi Bladene der sidde meest samlede, Bladene ere kortere end paa forrige, men vel saa brede, og uden Sene, Blomsterstilkene ere røde og gule, og de gule Kapsler lange og smalle, samt lidet bøiede som et Fugleneb eller Kloe,

hvortil de lange og nedbuede calyptrae giøre det meste. Den vorer meest paa Leeret af murede Vægge, og er der kun liden, men paa andre Steder har jeg fundet den større. Den blomstrer i August og September, men findes ellers ikke anført i Registeret af Flora Dan.

35. *B. tenue*, har meget tynde og opreiste Stammer, som ofte ere tvestløstede. Bladene ere smalle, kiøldannede, giennemsigtige, og sidde tæt til Stammen; Blomsterstilkene, som udspringe af Stammernes Kløster, ere korte, og rage ikke meget op over Toppene, deres Kapsler ere aflange og opreiste med hældende og spidse opercula. Den vorer meest paa bratte Jordvægge, og blomstrer silde paa Høsten. I Heiden kan den, som flere, findes af usædvanlig Størrelse. Den beskrives nøiagtig af Weber, men savnes i Registeret af Flora Dan.

36. *Bryum alpinum capillaceis foliis, cauli adpressis* Hall. enumerat. pag. 109. Tab. 4. Fig. 1. findes ikke hos Linne, ikke heller i Registeret af Flora Dan. og Norv., men vorer her paa visse Steder i Mængde, saasom paa Bierg-Hammeren for venstre Haand, tæt ved Badstedet, hvor man reiser over Bækken fra Gaarden Skollhorn til Aasen, item i Fjeld-Siden ovenfor Gaarden Sollis i samme Fjeldstrækning. Den har lange og haarfine Blade, og blomstrer om Sommeren med fine Setis, item antheris tenuibus erectis, fuldkommen efter Hallers Beskrivelse og Tegning. Ellers synes den med storret at kunne henregnes til *Hypna* end *Brya*, siden dens setæ ere ved Roden omgivne med Blade, eller et saa kaldet *Perichætio*, uden ringeste Tegning til noget tuberculum. Exemplarer deraf har jeg sendt til de Herrer Professorer Wahl og Retzius.

Hypnum.

1. *Hypnum taxifolium*, vorer i stor Mængde paa steile Jord-Vægge og Klipper, hvor Vand nedrinder, og blomstrer tidlig om Sommeren. Den hører blandt *Hypna pinnata* (stærkdannede Mose-Arter), der have Blade alene paa 2 Sider. Blomsterstilkene sidde deels ved Roden af Stammerne, deels høiere op og i Midten. Kapslerne ere krumme og spidse, og opercula ligeledes. Hvor den er samlet i Mængde, og fortørret, hænger den som et Skieg ned af Klipperne.

2. *H. denticulatum*, er liden, og har gemeenlig 2 Blade paa hver Side jevnfides, naar hine kun have eet, den er desuden krum, saavel i Stammernes Toppe, som Bladenes Spidser, hvilket kiendelig adskiller den fra sine jevnlige; blomstrende erindrer jeg ikke at have seet den, ikke heller forekommer den ret ofte.

3. *H. Bryoides*, er den eneste blandt *Hypna pinnata*, som bærer Blomsterstilkene i Enden af Stammerne. Bladene ere ovale eller elliptiske og giennemsgtige, med en midtad gaaende Gene, der deler dem i 2 ulige Dele, af hvilke den nederste er den mindste. Dens smaa Blomsterstille med opreiste Kapsler har jeg seet i September. I vaade Bierg-Kloster er den temmelig almindelig.

4. *H. adianthoides*, adskiller sig fra de forrige derved, at den er grenet. Dens vekselvis sidde og lancetlige Blade have, ligesom næst foregaaende, en midtad gaaende Gene, som deler dem i 2 ulige Dele. Dens Blomsterstille, som sidde i Midten af Grenene, bære Kapsler, som ere korte, i Enden ganske spidse og hældende. Den forekommer ofte paa fugtige Steder, og blomstrer i September. I Flora Dan. staaer den ikke anført.

5. *H. complanatum?* er en temmelig stor og grenet, men ganske liggende eller krybende Mose-Art, som vover paa Fjeld-Siderne. Dens Blade ere flade og oval tilspidsede, nemlig oventil, eller i den øverste Rand, gaaende i en lige Linie, men i den undre mere afrundede, omfatte ogsaa Stammen nedentil, og ere, som man siger, amplexicaulia. Paa mange Steder, meest naar den er tør, vige Bladenes Spidser fra hinanden, og see ud som Lænder, næsten som paa Dillenii Tegning Tab. 34. Fig. 6. eller mere tydelig som Fig. 7. b. Skiont begge Tegninger falde for smaa for denne som er $2\frac{1}{2}$ Tomme lang. Blomstrende har jeg ikke seet den. I Registeret af Flora Dan. anføres den vel, men med en urigtig Henviisning til Tab. 706, hvor den ikke findes.

6. *H. Trichomanoides?* ligner meget den forrige, men er overalt indhuul paa Bladenes undre Side, har og mere lyse og giennemsgtige Blade. Efter Webers Mening hersker en Confusion hos Auctores ved disse Værter Beskrivelse, og mig synes at finde den samme hos ham; de Ord for *Ex. rami attenuati extremitatibus filiformibus*, som han tillægger den forrige, passe sig virkelig paa denne, med de indhule eller concave Blade, men ikke paa hiin,

forudsat, at det er den og ingen anden, han mener. Den anføres ikke i Flora Dan. eller Norv., ikke heller, saavidt jeg veed, hos Linne, og er dog her ikke rar, da den ofte forekommer paa steile, vaade og skjæggesfulde Klipper, og sees blomstrende om Høsten. Blomstestilkene, som ere sæstede midt paa Stammerne, rage kun lidet frem over deres Toppe, og bære ganske smaa, fine og opreiste Kapsler.

7. *H. crispum*, adskiller sig kiendelig fra de forrige ved de Rynker, den har paa tværs af Bladene, samt ved sin Størrelse, da den undertiden kan være $1\frac{1}{2}$ Qvart. lang, den har mange fine Rødder, som lange Traade, og ligeledes mange traadlignende Grene, der ere skilte ved deres Blade. Den sees ikke uden paa Field-Siderne, skjønt ikke meget høit. Saaledes voxer den i stor Mængde i Dalen ovenfor Gaarden Leerberg paa den Side, som vender mod Nord, men endskjønt jeg har besøgt den i Junii, September og October, har jeg dog ikke fundet den blomstrende.

8. *H. triquetrum*, en af de største og tillige almindeligste i Skovene, blomstrer i October, og har, formedelst sine folia divaricata, megen Lighed med *H. squarrosum*.

9. *H. rutabulum*, ligner forrige temmelig, men er meget mindre, har ordentlig siddende Blade, med en mere grøn og frisk Farve, og ingen Rødhed paa Hoved-Stammen, som hiin. Dens capsulæ og opercula ere tykke og krumme, de sidste især som en krum Hage, hvorfor den kaldes rutabulum, Dvsn-Rage. Den blomstrer i October, og voxer blandt andre Moses Arter paa fugtige Bierge, men anføres ikke i Flora Dan.

10. *H. filicinum*. Af denne finder jeg her 2 Arter eller Arisforandringer, en mindre, som bedækker Bierge og Klipper, hvor Vand nedtrinder, staaer ganske opreist, med sammenkrokkede smaa Sidegrene eller pinnulæ rameæ, for Resten kun $1\frac{1}{2}$ til 2 Tommer høi, og af gul Farve. Derimod voxer en anden høiere i Sumpe, der er mere nedbeiet, har mere vidt fra hinanden staaende Grene, væxelvis korte og lange, dog nedentil meest bar, og af en mørkebrun Farve. Begge komme deri overeens, at deres Toppe ere tykke og krumme, og ofte tvælstuede eller deelte i 2 Grene, og at de have folia incurva secunda. Ingen af dem har jeg set blomstrende, ikke heller forekommer nogen af dem ret ofte. Den er ellers den eneste i sit Slags, som i Norge er bekjendt

af noget medicinsk Brug, da dens Afføde drilles i Tellemarken mod Vattersot, som sees af Hr. Willes Sillejords Beskrivelse S. 115. I Kættelserne kalder han den *Hypnum filicinum*, som er temmelig rigtig truffet; Men den, han engang viisde mig, var dog egentlig den næstfølgende *H. compressum*.

11. *H. compressum*, har vel, som den næstforegaaende, krumme Toppe, samt folia falcata secunda, men adskiller sig meget ved sin flade og sammentrykte Skikkelse, samt tættere siddende pinnulis eller Fiære. I Toppen er den undertiden tvækløstet som hiin, men undertiden har den alene een eller anden Green paa Siderne, som staaer retvinklet fra Stammen eller horizontal. Den kan vel neppe blive nogen anden end *Hypnum filicinum* Dill. Tab. 37. Fig. 19. B—F. dog staae Fiærene ikke tætte nok, ikke heller er den altid saa rank og cypreist, men ofte noget liggende, og den ene til den anden tæt sammenpresset. Blomsterstilken er lang, samt fæstet til Stammen paa den Side, hvor Toppen ei vender sin krumme Spids hen, og bærer aflange Kapsler; findes i Flora Dan. ikke anført.

12. *H. proliferum* F. N. er kiendelig af sine Affætninger, da en nye Bært begynder, hvor den forrige endes, og da enhver har sin egen Direktion, bliver Stammen buftet. Den sees mangfoldig paa Luer i Skovene, og blomstrer i April, saasnart Sneen optøer.

13. *H. delicatulum*, F. N. ligner den forrige meget, men er langt finere, og giver ikke nye Skud af de forrige, som hiin, ikke heller er Hovedstammen rød, som paa samme. Dens folia rotundo-acuminata plicata ere større paa Stammens Sider end paa Grenene, hvilket den med forrige har tilfælles. Den voxer meest i Skovene, hvor Stammerne ere meget indviklede i hinanden, men endskiønt den der og paa moesgroede Enge er meget almindelig, har jeg dog aldrig seet den blomstrende.

14. *H. parietinum* F. N. er den almindelige Huus-Mose, som lægges imellem Tømmerstokke i Husene, for at tætte Bæggene, den blomstrer om Høsten, og har setas confertas, eller mange Blomsterstilke samlede. Undertiden er den rund, undertiden igjen meget flad og bred, her gives og en Forandring af en mere mørk-grøn Farve, med mere pukkede og sribede Blade, og uden nogen Rødhed paa Hovedstammen, som paa hiin. For Resten ere de hinanden lige.

15. *H. prælongum*, er temmelig lang og krybende, men ganske fin, med ovale tilspidsede Blade, som ere lidt savede i Randen, men saa subtilt, at det endog under Microscop er knapt kiendeligt. Den forekommer paa fugtige og skyggefulde Steder ved Gierder, men sielden; blomstrende har jeg ikke seet den.

16. *H. crista castrensis*, *F. N. ligner filicinum*, og endnu mere compressum, men er langt mindre, har Sidegrenene siddende tættere til sammen, som og krumme sig i Enden som en Strudsfier; de ere og ulige i Farven, som hos *H. compressum* altid er bleggren, men paa denne gulbrun eller guul. Saavidt jeg veed, blomstrer den om Sommeren.

17. *H. abietinum*, *F. N. vører i Mængde i Skove og paa Bierge*, og har smalle Stammer og Grene, men ingen Bigrene, eller mindre Grene paa Siderne, som de andre. Bladene sidde saa tæt til Grenene, at de neppe kunne sees med blotte Øine. Blomstrende har jeg aldrig fundet den.

18. *H. plumosum* er en meget krybende Vært, der har den ene Stamme indviklet i den anden, saa de neppe kunne skilles ad, uden at beskadiges, er ellers paa begge Sider tæt besat med Grene, og Grenene med ovale og indhule Blade meget langspidsede i Enden. De samme ere sielden secunda (det ene følgende efter det andet) men altid udstaaende (patentia) hvori den især adskiller sig fra *H. crista castrensis*. Hertil kommer dens meget korte og kun 4 Linier lange Blomsterstilk med opreiste Kapsler, der meget adskiller den fra sine Lige. Paa min Reise imellem Kongsberg og Tellemarken fandt jeg den blomstrende sidst i Junii, men andensteds har jeg ikke seet den.

19. *H. cupressiforme*, *F. N. en af de almindeligste, vører paa gammelt Træe og Stene*, og er kiendelig af sine bløde og krumme Blade, samt Stammernes krumme Toppe. Den falder vel baade større og mindre, tykkere og finere, men skiller sig dog ved sin Fiinhed, Blødhed og gule Farve fra næstfølgende, og blomstrer, saavidt jeg erindrer, baade om Sommeren og silde paa Høsten.

20. *H. aduncum*, mangfoldig i Sump, item paa Klipper i Elvene. Gemeentlig er den enkelt uden Grene, men naar den blomstrer i Maii, faaer den adskillige korte Grene, som Dillenii Tegning viser. I dybe Sump er den ofte lang og fin som en Traad, saa man neppe skulde kiende den igien, hvis ikke dens segeldannede og paa hinanden følgende Blade, (*folia falcata secunda*)

cunda) samt krumme Toppe, gjorde den kiendelig, den staaer og altid opreist, og adskiller sig derved fra No. 19 og 21.

21. *H. scorpioides*, atter en Mose-Art med samme Slags Blade, som de to forrige, men ulige større og tykkere, samt mere krybende. Dens Blade finder jeg ikke, som Weber skriver, *nervo divisa*, men heller *plica divisa*, formedelst en midtad gaaende Følge, der ikke strækker sig hen til Bladets Spidse. Disse og andre Følger (*plicæ*), som mærkes paa mange Blade, savnes igien hos andre. Den voxer vel af og til ved Vandbredde, men allermest paa Klipper og flade Stene paa Fjeld-Siderne, som sees tæt bevoxne med denne krybende Mose. Jeg veed altsaa ikke, hvorledes Linne kan skrive, at den voxer i dybe Moerader. Til denne seier Weber en Varietet, som han kalder *H. scorpioid. minus*, og her gives ligeledes en mindre Art smal, som en Traad, der dog har kiendeligere Følger (*plicas*) paa Bladene end hiin. Blomstrende har jeg ikke fundet nogen af dem.

22. *H. viticulosum* voxer med triinde, opreiste og enkelte Stammer paa Fjeld-Siderne, er tykket i Toppen, og siden efterhaanden smallere, med fine og efter Længden liggende Rødder. Bladene ere oval-lanceolige og giennemfigtige, med en ligeledes giennemfigtig Sene, der deler dem i 2 ikke lige store Dele. De staae temmelig ud fra Stammen, ere nedadboiede, og formere, saavidt jeg erindrer, ofte i Toppen en Stierne. Den nederste og største Deel af Stammerne er forterret og rødbrun. Blomstrende har jeg ikke fundet den, ligesom jeg ikke heller finder den anført i Registeret til Flora Dan.

23. *H. stellatum* anført af Weber, ligner *viticulosum* meget, men er langt finere og grenet, og har stiernedannede Blade i Toppen, hvoraf den bærer Navn. Som oftest er den der langt tykkere end nedensfor, men naar den ovenfor er skilt ved sine Blade, kan den nedentil være tykkere end ovenfor. I Henseende til Bladene ligner den *viticulosum*, alene med den Forskiel, at dennes Blade, naar de ere sugtige, som oftest ere segeldannede og paa hinanden følgende (*falcata secunda*), som slet ikke mærkes hos *H. stellatum*, og af Weber rigtig anmærkes. Dens calyptras og opercula har han ikke seet, hvorfor jeg her vil tillægge, at den blomstrer i Maj, med lange hældende Kapsler, lange calyptra, men stumpe opercula. Begge vore paa Bierge, men den sidste almindeligere og mere i det Lave; savnes i Flora Dan.

24. *H. nitens*, anføres ligeledes af Weber, og kaldes saa af sin stærke Glands. Den er en temmelig høi og opreist Bært, der gemeenlig er enkelt eller uden Grene, de korte Sidegrene undtagne, og er overalt beklædt med smalle og spidse Blade, der have mange Folder paa langs. I denne Skikkelse har jeg seet den vore i Mængde paa fugtig Mark, nedenfor Vand-Dæmninger; derimod har jeg i Sumpe fundet den uden Spidser og Folder paa Bladene. Blomstrende er den mig ikke forekommen; savnes i Flora Dan.

25. *H. squarrosum* F. N. er en af de almindeligste paa fugtige Enge, og er større og mindre, enkelt og med Grene. Den blomstrer i October, med liggende eller horizontale Kapsler, hvilke jeg har fundet meget længere end Dillenii Tegning forestillter.

26. *H. loreum*, liig *squarrosum*, men langt større og ofte $1\frac{1}{2}$ Dvarteer lang, er for største Delen liggende og fortørret, men reiser omtrent den forreste halve Deel i Veiret, som er grøn. Den kan vel neppe blive andet end en Artforandring af *H. squarrosum*, som og er Webers Mening, med mindre Forskiellen skulde bestaae i Fructifications-Delene, som jeg ikke har seet. Den vorer i Skygge paa fugtige Bierge.

27. *H. rugosum* ligner *Scorpioides* i Henseende til sine segeldannede Blade og krumme Toppe, er og ganske krybende som den, men langt fra ei saa tyk. Dens lange Stængler ere paa nogle Steder tæt besatte med korte Grene, paa andre blotte og uden Grene. Dens fornemste Forskiel bestaaer i dens pulede og rynkede Blade, som undertiden er kiendelig for blotte Dine. Den vorer ikke uden paa Fjeld-Siderne, og er af mig befunden blomstrende i Julii, med korte Blomsterstilke siddende paa Stammen, ei paa Grenene, samt med længere Kapsler, end Dillenii Tegning viser. Der gives ellers en Varietet af den, næsten smal som en Traad, for Resten hiin liig, men hvis Blomstring jeg har ikke seet. Savnes i Flora Dan.

28. *H. Palustre*, er almindelig ved Vand-Render og Sumpe, og har krybende Stammer med opreiste Grene, samt krumme eller segeldannede Blade, som ere skarpe at føle til. Dens Blomsterstilke med hældende Kapsler, har jeg fundet halv fortørrede mod Slutningen af Junii Maaned, men friskere i Julii ved Elvbredde. Den vorer ellers meget, hvor Vandkilder udspringe af Bierg-Kløfter, som en Fontaine, og i Norge er ei saa rart at see. I dette Fald

Fald har jeg seet Bierget rundt om Springvandet bevoret med denne Mose, der altsaa synes at have sin Næring mere af Vandets Damp og Exhalation, end af Vandet selv, der kun paa faa Steder kunde vedrøre og overfylle den.

29. *H. dendroides*, F. N. ikke meget almindelig i Sumpe, hvor den voxer som et Træ med alle Grenene i Toppen. Den blomstrer i September, og har høie ranke Blomsterstilk med opreiste Kapsler, der giere den meget anseelig.

30. *H. alopecurum*, den forrige liig, men med mere nedbøiede Grene, og en mere brun Farve, har og efter Længden liggende Rødder, hvoraf Stammerne udspire. Uagtet den voxer i alle Sumpe, har jeg dog kun et Par gange seet den blomstrende midt i Julii Maaned, da den paa sine røde Blomsterstilk har sine Kapsler opreiste i Veiret, ligesom den næst foregaaende.

31. *H. curtispiculum*? er en opreist, trind og grenet Mose-Art, hvis Stamme og Grene (helst de øverste) ere meget stumpe i Enden. Grenene ere for det meste korte, horizontal udstaaende og nedbøiede, men Bladene ovale, concave og spidse, og haarde at føle til, som paa *H. viticulofum*, hvilken den og ligner i Hensende til sin rødbrune Farve. Den er ellers en sielden Mose-Art, som jeg ikkun har fundet i Heiden eller til Fjelds, men ikke fuldstændig eller med Fructification, hvorfor jeg ikke tilviffe kan sige, om den er *H. curtisp.*, eller ikke.

32. *H. purum* F. N. er en opreist og trind Mose-Art med korte Grene og tæt sammensiddende Stammer, hvorfor den nederste Deel er forvisnet og forterret. Bladene ere stumpe, og Blomsterstilkene, som sidde langt ned paa Stammen, ere opreiste, med spidse og nedhængende calyptra. Den blomstrer i September. I Skove og paa fuggesulde Bakker paa Engene, hvor Græsset ellers kan staa meget høit, rodfæster den sig i Grunden, og kan indtage den halve Deel deraf, er altsaa meget skadelig for Græsarten.

33. *H. illecebrum*, en bekiendt Mose-Art, med korte, trinde og uordentlige Grene, der kun er liden, og forekommer kun sielden. Med saadanne ovale og stumpe Blade, som den er aftegnet hos Dillenius og i Flora Dan. erindrer jeg ikke at have seet den, men vel med spidse Blade, hvis Spidser best sees i Grenenes Ender, som ere meget stumpe.

34. *H. riparium*, er ligeledes en nogenledes trind Mose-Art, men med vidt fra hinanden staaende Blade af en frisk grøn Farve, den vøjer deels i Vandballe, hvor den sætter sig til Træe og Stene, og slaer sig da vidt ud i Grene, deels finder man den og ved Elvbredde, med liggende Stammer og opreiste Grene, som Dillenii Tegning viser Tab. 40. Fig. 44. D. Hos denne sidste har jeg først i Junii Maaned fundet fortorrede Blomsterstille, der vare langt længere, end Dillenius har dem aftegnede, og havde Kapsler, som vare krumme af Elde.

35. *H. fluitans*, sees mangfoldig paa Elvenes Bund fasthængende til Stene og Klipper, den er meget lang og grenet, ellers gemeenlig ligesaa sort, som *H. riparium* er grøn. Dens Blomstring har jeg ikke seet.

36. *H. cuspidatum*, er almindelig i Sumpe, og kiendelig af den hvasse Pigge, den har i den øverste Top, dog gives en Artsforandring, ikkun med en blød Spidse, som ei er stikkende, og kaldes *H. cuspidatum* inermis. Den sees blomstrende i Maji, med et langt og smalt Perichætio, lange Blomsterstille, krumme Kapsler, temmelig stumpet operculo, og spids, samt horizontal liggende calyptra.

37. *H. fericeum*, F. N. kiendes let af sin gule Silke-Farve, item deraf, at den høier alle sine Grene til den ene Side, den er ellers en kort Vært, har korte Blomsterstille og opreiste Kapsler, der rage lidet op over Grenene. Naar den fortorres, sidde Bladene i Toppen ligesom klumpeviis eller i Klynger. Den sees meest paa Fjeld-Siderne, og blomstrer om Sommeren.

38. *H. velutinum*, er en almindelig Mose-Art, hvis Stammer ligge langs efter Klipperne, med korte opreiste Grene, og Blomsterstille ikke meget høiere end Grenene. Den blomstrer om Høsten, saasom i August og September, og har nedbøiede Kapsler med spidse calyptrae og stumpede opercula. Paa Klipper i Elvene, som om Vinteren overfyldes, sidder den i store Pletter, indtil eller i Midten af en brun og mørk Farve, men som bliver efterhaanden mere gul og smuk ved Omkredsen, hvor Værten er yngre, den kan derfor i visse Maader lignedes med Lichen centrifugus; den har mørke Blomsterstille med grønne Kapsler, og ligner meest *H. myosuroides brevius & crassius*, capulis cernuis. Dill. Tab. 41. Fig. 52.

39. *H. serpens*, omtrent af samme Skikkelse, som *Velutium* i Henseende til sin liggende Stamme med opreiste Grene, men som paa denne ere fine og bløde som Silkestraade. Blomsterstilkene ere deels kortere end Grenene, deels dobbelt saa lange, og calyptrae ofte hvide. Den sidder gemeenlig paa gamle Træegrene, og seer deels ud som *Dillenii* Tegning Tab. 42, Fig. 64, deels ogsaa tykkere som Fig. 65.

40. *H. sciuroides*, voxer paa gamle Træer, og har paa langs liggende Rødder, hvoraf Stammerne udspire, samt alle Grenene vendte til den ene Side, og krumme i Enden ligesom en Iskorn: Hale. Den er ellers overalt trind, og bærer i de øverste Toppe, eller rettere yderlig paa Grenene, korte Blomsterstilk med opreiste Kapsler og coniske opercula. Den blomstrer om Sommeren.

41. *H. myosuroides*, kiendes af sine ramis attenuatis, der ere smalle oven og neden end i Midten, og formedelt deres trinde Skikkelse og spidse Blade ligne en haaret Muserumpe. Den har ellers mange Forandringer i Tykkelse, Størrelse, Bært og Blade. Saaledes gives een med temmelig store, tykke og trinde Grene, samt tæt sammensiddende, ovale og spidse Blade, der bærer korte Blomsterstilk med opreiste Kapsler henved yderste Ende af Grenene, just som *Dillenius* aftegner den Tab. 41, Fig. 50, og blomstrer i Augusti. Sædvanlig er den ellers kun ganske kort, og bedækker Stene og Klipper.

42. *H. filifolium*, ansees af *Weber* for en Artforandring af den forrige, hvilken den og meget ligner ved sin trinde Skikkelse, samt oven og neden tilspidsede Grene; den er ellers temmelig lang og smal som en Traad, skient smallere eller tykkere, ligesom Bladene sidde mere vidt fra hinanden eller tættere sammen, eller ligesom den mere eller mindre er skilt ved sine Blade. Den bedækker Klipperne ligesom hiin, men blomstrende har jeg ikke seet den; savnes i *Flora Dan.*

43. *H. Ornithipodioides* *Flora Dan.* Tab. 649. 2. Skient ikke den, som af *Linne* kaldes saa, der er en amerikansk Bært. Den voxer baade paa Træer og Stene, og er af forskiellig Udseende. Frisk og fugtig har den udbredte Blade og mere end sædvanlig Tykkelse, som *Dillenii* Tegning Tab. 41. Fig. 55. D. forestiller den, men naar den tørres, indsvinder den, og bliver smal og trind, som Fig. 55. A. i hvilken Skikkelse den og er aftegnet i *Flora Dan.* Skient den sielden er saa tynd og smal, som disse Figurer forestille den. I

denne Tilstand høier den alle Grenene til een Side, ligesom Sciuroides, fra hvilken den dog er adskilt ei alene i udvortes Skikkelse, da den har en liggende Stamme med opreiste Grene, men og i Henseende til Bladene, som paa Ornithipod. ere spidse og foldede paa langs. Sidst i August har jeg seet dens korte Blomsterstille med smaa Kapler, dog kun forterrede, saa jeg ikke tilvisse kan sige, paa hvad Tid den blomstrer.

44. *Hypnum saxatile erectum*, ramulis teretibus, foliis subrotundis, saturate viridibus. Dill. Tab. 43, Fig. 71. Dette Navn synes best at passe sig til en temmelig ubekendt Mose-Art, som her findes, og kan saaledes beskrives: *Surculi unciales, vel supra, simplices, seu apice bifurcati, maximam partem fomento ferrugineo obsiti & emarctidi, in parte superiore læte virides, foliis oblongo-ovatis, crassis, nervo divisis, pedicellatis, aridis carinatis, margine undulatis, cauli adpressis.* Dens Blomsterstille har jeg ikke seet, og Dill. har dem ikke heller, hvorfor man ei kan vide, om den henhører til Hypna eller Brya. Jeg fandt den om Sommeren paa samme Sted, som foranferte *Bryum* No. 36; men da jeg Høsten efter besøgte Stedet, i Tanke, at træffe den i sin Blomstring, var jeg ei i Stand at finde den igien. Efter mine Tanker er det dens *folia pedicellata*, som giøre den især udmærket, da jeg ikke erindrer at have fundet dette hos nogen *Cryptogamist*. Jeg har derfor sendt Exemplarer deraf til de Herrer Professores Wahl og Retzius for nøiere at undersøges.

Jungermannia.

1. *Jungermannia pulcherrima* Weber Specileg. *Floræ Götting.* findes neppe nogensteds anført blant Nordiske Værter, uden i Sillejords Beskrivelse, og er dog her den almindeligste af alle *Jungermannia*. Den er og en af de smukkeste, endskjønt dens Skikkelse er forskiellig. Om Foraaret, og saalænge den er ung, seer den ud som en kort og uanseelig Grønsvær, hvori intet tydelig kan adskilles med blotte Øine, uden endeel Skeder (*thecæ*), som have en lysere Farve. Men henseer man til de gamle eller suldvorne, kan man ikke forestille sig noget smukkere, end denne nette og grenede Vært, der undertiden kan være 2 Tommer høj. I denne Tilstand sees den enten krybende og rødbrun at bedække alle gamle afsugne Fyrrestammer, eller opreist og grøn,
at

at hælbe sig til andre Mose-Arter, og snoe sig om dem, i hvilken Skikkelse det synes Dill. Tab. 69. Fig. 3. har villet forestille den, skient meget usuldfølsomen, for at give et Begreb om dens rette Skikkelse. Det, som meest pryder denne Mose i alle dens Forandringer, er dens mange tokløstede, punkterede og med mange Haar eller smaa Grene besatte Blade, og de fine Led, hvormed disse Grene ere afdeelte, dernæst dens artige thecæ eller Skeder, som i dens første Tilstand, og medens den endnu er lav som en Grønsvær, nedentil i Bunden indeholde en liden oval og grøn Klode, der oventil har en kort Top som en Stylus, og undertiden et Par ligesaadanne smaa Spirer ved Grundten eller Siderne ligesom rudimenta af Stamina absqve antheris. Udenpaa og ved Roden omgives disse Skeder ligesom af en i adskillige Blade afdeelt calyx, hvilket altsammen stemmer overeens med Webers Beskrivelse. Men derimod har han ikke seet dens letas eller Blomsterstilke, som jeg ikke heller har fundet hos den, uden i dens anden høie og grenede Skikkelse, da de udspire af Skederne som smaa hvide Stille med sorte Knoppe, og sees allerede i Maji Maaned; men i dette Fald sees inden i Skederne intet Tegn til germen, stylus eller deslige. Endnu maae jeg erindre dette, at naar den fortørres af Solen, faaer den en brunviolet Purpurfarve; jeg forsøgte derfor, med paagdydet Salmiac-Spiritus at udtrække et Slags Farve deraf, men forgieves.

2. Jung. Tamarisci-folia F. N. er en liden krybende Vært med ovale og concave Blade, af hvilke de øverste ere langt større end de nederste, har og mange smaa Ører paa undre Side. Midt i September har jeg seet dens Skeder i Enden af Grenene med sine korte Stille og temmelig store Stierner.

3. Jung. pingvis, almindelig i alle Sumpe. I Maji har jeg seet dens meget lange Blomsterstilke med en sort Klode i Enden, derimod har jeg i October fundet den besat med smaa hvide Spirer, der gjorde den lodden for blotte Øine.

4. Jung. bicuspidata, adskiller sig derved fra Jung. bidentata (den foranførte Mnium fillum Linnei), at dens Blade have en mere viid Indskærelse i Skikkelse af en Halvmaane. Undertiden ere dens Blade sammenslode, som Blade i en Bog, og ligesom den kun havde Blade paa den ene Side. I Junii har jeg seet dens Blomsterstilke og Knoppe.

5. Jung.

5. *Jung. trilobata*, F. N. er krybende, og af Anseende som lange Strimler, tæt besatte med Blade paa begge Sider, som ere quadrater og kerveede i Kanten.

6. *Jung. quinqvedentata* voxer med temmelig opreiste og i Enden klumpede Grene. Bladene have som oftest 5 Tænder eller Indskærelser. I Bunden af dens Skeder har jeg fundet et Slags rudimentum Germinis pedicellati, omringet med en tynd Hinde, omtrent som hos *Jung. pulcherrima* No. 1.

7. *Jung. asplenoides*, voxer som *Asplenium* eller *Adiantum aureum* i lange Stammer, tæt besatte med runde, stumpe og i Kanten tandede Blade; er ellers en af de største, og henved 2 Tommer høi; voxer i Sumpe.

8. *Jung. viticulosa*, endnu længere med mange Grene, tildeels smalle som Traade, der kun have smaa, og undertiden ingen Blade. Undertiden er den i Grenenes Ender sort, og ligesom forbrændt, som dog er intet andet end dens af Blade sammensatte mørke Knoppe. Den sees i stor Mængde hængende som et langt Skæg ned af Klipperne.

9. *Jung. fetacea*, liden med smalle Stammer eller Grene, paa øvre Side besatte med smaa Blade, siddende 2 og 2 tilsammen, som i Række siddende Tænder.

10. *Jung. epiphylla* F. N. almindelig i Sumpe. Dens hvide Blomsterstilke med sorte Knoppe ere meget lange, og udspringe af visse Huller eller Skeder i Bladene selv.

11. *Jung. dilatata*, ligner temmelig *pulcherrima* i Henseende til sin lange og grenede Skikkelse, men er besat med smaa runde Blade. Dens Grene beskrives bredest i Enden, som dog ikke er meget kiendeligt. For Resten er den i sig selv bredere end hine, især efterfølgende *J. complanata*.

Jung. complanata, ligeledes en smuk grenet Vært med smaa runde Blade, paa undre Side har den vorelviis siddende runde eller langagtige Ører, som Weber skriver, at han ei har fundet, men ere dog her kiendelige. At den, som han melder, skulde farve Vand guult, har jeg forgieves forsøgt, og ikke en gang med *Salmiac Spiritus* kunnet trække nogen Farve ud. Det er ellers vist, at den i sig selv er heel guul, men bliver ved Jndtørrelsen mørk, og denne sidste var

var det, jeg gjorde Forsøg med. Den vorer krybende paa Stene og Klipper, dog har jeg ikke seet den uden paa Fjeld-Siderne.

13. *Jung. alpina*, F. N. seer ud som indviklede Traade, som ofte ere grenede eller todeelte. Bladene ere ovale og langspidsige, og sidde, naar de tørres, tæt til Grenene.

14. *Jung. furcata*, bedækker deels Klipperne som en Grønsvær, deels snuer den sig om andre Værter, bestaaer ellers af mange jevnsmalle Grene, som Bøndler, der ofte ere to- eller tredeelte, og have paa Siderne runde Ører, som en Begyndelse til nye Grene. Den ligner meget *Marchantia androgyna*, i Henseende til den Sene, hvormed alle Grenene ere igiennemdragne, men dens veksloviis stidende runde og med Haar besatte Ører paa undre Side vise, at den er en *Jungermannia*.

15. *Jung. rupestris*, er tynd som en Traad, med segelbannede og efter hinanden liggende Blade (*folia falcata secunda*) som paa *Hypnum cupressif. eller rugosum*.

16. *Jung. nemorea*, seer ud som *Jung. asplenoides*, men er meget mindre, har mere opreiste eller tættere til Stammen stidende Blade, som og ere mere tandede end paa hiin.

17. *Jung. trichophylla*, er liden og fin, og slynger sig gjerne om andre Jungerm., for at opholdes ved dem. Dens Blade ere haarfine, og dens Skeder, som sidde i Toppen, sees i Juni Maaned. Een har jeg seet, denne meget litg, *foliis capillaceis fasciculatim congestis, fasciculis alternis*, som syntes at være en Artsforandring deraf. Her gives og en tykkere og mere grenet, samt tættere besat med haarfine Blade, der giøre den lodden, og give den Udseende af et *Lycopodium*. Dens Skeder har jeg seet i September.

18. *Jung. julacea*, er liden og smal, med krumme og tæt paa hinanden faldende Blade, som giør, at den er ganske trind.

19. *Jung. reptans* er meget fin, med Blade, der have nu 2, nu 3 eller flere Indskæreser, den har og lange Stængler uden Grene, som mod Enden ere nøgne og uden Blade.

20. *Jung. filiformes teres, ramosa, foliolis bifidis serratis compactis*, seer trind ud, ved det dens Blade krumme sig hen til Stammen og bedække den. Bladene ere tolfleede og savede i Randen. I Enden af hver

Green har den en rund Knop. Den ligner altsaa meget Jung. viridissima foliis bifidis ferratis compactis Hall. enumerat. pag. 121.

21. Jung. ramosa dichotoma, foliis oblongis raris, umbella fetifera, er kun en ganske liden Vært, som kun eengang er mig forekommen, og havde dette besynderlige, at dens af Skederne udspirende lange Stille udbredede sig i Enden som en Hat, rundt om besat med korte fetis eller Blomsterstille med røde Knoppe, de sammie krummede sig indad som Fingre paa en Hoand, og inden i Umbella saaes andre mindre Stille med ligesaadanne Knoppe. Knoppene vare alle rosenrøde, og det meste af Stilkene ligeledes. Andre Skeder havde kun krumme Knoppe i Enden, som ofte sees paa andre Jungermannia. Af Blade saae jeg kun et eneste, der var blegt som Værten selv, og sad ved Grenenes dichotomie.

22. Jung. furculis reptantibus, foliis alternis, sinuatis ferratis, ad basin appendiculatis, er krebende og udskyder sine lange Stængler fra en fælleds Middelpunkt. Den er hoardere at se til end andre Jungermannia formedelt dens stive Blade, der ere kievvede i Randen, spidse i Enden, have en midtad gaaende Sene, og ere tillige meget beskaagtige, ved det at Randen er ulige videre end discus eller Bladen. Ved basin sidder hos mange, skient ikke alle, et Appendix som en blod Tierne, der gior furculos quasi spinosos. Den er ellers temmelig stor i sin Art, har en smul guul Farve, og kunde for sin Haardheds Skyld kaldes Jungerm. duriuscula.

Phascum.

1. Phascum muticum Weber, uden Tvivl Ph. acaulon F. N. ligner temmelig Buxbaumia foliosa, men er langt mindre og sidder samlet, som en Grønsvar. Indenfor de af Blade sammensatte Knoppe har jeg ikke fundet uden en Samling af smaa Stille eller folia ciliata. Den er ikke ganske acaulon, men sidder paa en liden Stilk, der har smallere Blade end Knoppene.

2. Ph. cuspidatum Weber? uden Tvivl Ph. acaulon Linnæi (α) har en Stilk, eller liden Stamme, som ved Roden og deroventor er beklædt med oval aflange Blade, som sidde vevetviis, og bærer i Toppen en med 6 vel aa smalle Blade omringet mørk Knop, hvori jeg ei har fundet uden ligesaadanne folia

folia ciliata, som nylig er meldt. Bladene ere oval-aflange, punkterede, og have en lang Spids i Enden. Den udgjør paa fugtige Steder en Grønsvær ligesom hiin, og for sine spidse Blades Skyld ligner den af første Anseende *Bryum murale*. De caules, som ingen Knoppe bære, have langt større og mere udbredte Blade end hine. I det Exemplar af *Flora Dan.* som jeg har fra Stiftet i Christiania, er det 4de Stykke i Biskop Marnestads Tid bortkommen, som er ilde, da jeg ellers kunde have rettet mig efter de der anbragte Tegninger, hvortil henvises i Registeret.

Buxbaumia.

1. *Buxbaumia aphylla* F. N. er paa sandige Luer og anden Sandgrund almindelig.
2. *B. foliosa*, forekommer mere sjelden paa bratte Jord-Begge. Af første Anseende skulde man ikke let falde paa, at rangere 2 saa ulige Væxter under eet Genus.

Marchantia.

1. *Marchantia polymorpha* F. N. blomstrer baade tilig i Maj og silde paa Høsten, og bærer Blomsterstilke, der deels ere lange med Stierner i Toppen, deels korte med runde Tridser eller flade Skiver, og paa andre Maader.
2. *M. androgyna* bestaaer af flade Strimler ligesom Bændler, der ere allesteds todeelte, endog i Enderne, med en midtad gaaende mørk Sene. Dens Blomstring har jeg ikke seet.

Lichen.

1. *Lichen tristis* er en kort, sort og grenet Mose, beskrevet og aftegnet i Specileg. *Floræ Götting.* af Prof. Weber, som ved sin Reise igiennem Søndermør endog fik et Exemplar deraf hos mig. Den vører baade norden- og søndenfielss paa Klipperne, men savnes i *Flora Dan.* og *Norv.*
2. *L. faccatus*, F. N. Gunnerus synes ikke at have fundet den selv, men kun at have hørt den af Deder og Zoega, hvorfor jeg her vil tillægge dette, at jeg har fundet den i en Dal blandt Fjeldene, som laae ganske lavt, og at

den kun i en vis Forstand kan regnes blant alpina. Dens indtrykte og rødbrune Huler vare ganske fuldkomne i September, da jeg fandt den, men dog ikke paa alle Steder, og i dette Fald kan den let tages for en Marchantia.

3. *L. pulverulentus*, Weber Specileg. Fl. Goett. er en bladet Mose, oventil deels grøn, deels brun og græsagtig, men paa undre Side hvidnoppet. Skjoldene ere mørkerøde eller brune og flade, med en opsvævet, lidt kiærvet og hvidagtig Rand. Ofte sees disse Skjolde slet ikke, ofte er den igien tæt besat dermed. Den vover paa Træe, og har sit Navn deraf, at den hist og her synes bestrøet med et græsagtigt Pulver.

4. *L. cruentus*, beskrevet og aftegnet i Weber Specileg. men savnes i Flora Dan. og Norv. Den bestaar af en hvid Skorpe, der oventil er grønagtig-gul, med blodrøde Pletter eller Skjolde, og er mig fra Tellemarken tilbragt ved Hr. Wille.

5. *L. leprosus ruber, tuberculis nigris*. Flora Dan. Tab. 470. 1. beskrives den sour henhørende til Jostand alene, men sees og her undertiden paa store Stene i Skovene. Weber kalder den Lichen Oederi.

Byffus.

1. *Byffus aurea* er efter Formodning den brandgule Mose, som bedækker Bierge og Stene ganske tyndt som en Farve, men sees dog lodden for blotte Øine, og under Mikroskop bestaaende af fine Grene som en Uld.

2. 3. *Byffus saxatilis* og *pulverulenta*, som Eggers Beskrivelse melder om, synes at være egne Værter, men ikke de, som kaldes saa af Linne.

Peziza.

1. *Peziza acaulis, turbinata, intus ferruginea, extus alba*, viid som en Underskaal af en Thekop, er fundet paa høie og tørre Jordbatter blandt Træer.

2. *P. radiata*? F. N. Den, jeg mener, ligner meget Tegningen af *P. radiata* Flora Dan. Tab. 469. 2. men er noget større, eller som en Rigsort,

ort, har en flat eller noget indhuul Hat, oventil tegnet med lysere og mørkere Zonis eller Ringe, af en gulagtig og brun Farve, men nedentil poreus og rødbrun, samt i Randen uejvn, den har og en kort Stilk at staae paa, med en Klode i Enden, som Tegningen i Flora Dan. viser.

3. *P. subacaulis*, *subinfundibiliformis*, *intus squamis & nervis longitudinalibus lacero*, *marginibus sublobato*, er mørkebrun og vel saa stor, som den næstforegaaende.

4. *P. cava albida*, *intus coccinea* Flora Dan. Tab. 656. 2. er af Sterrelse, som en eneste eller 2 Skilling, og voxer paa Træerødder. Den har en artig Rand, rundt om, som Tegningen viser.

Clavaria.

1. *Clavaria fastigiata* F. N. henved 1 Finger høi, opvoxer fra en kort og tyk Stamme i mange Grene, som hænge sammen omtrent til Midten, og gjøre Stammen suret paa langs, men adskille sig siden, og udbrede sig som en Krone. Alle Grenene ere todeelte, og dele sig atter i mindre Parter, alle indhule og i Toppen jevnhøie. Af Consistence er den som en Svamp, og af Farve rød-gul.

2. *C. muscoides* F. N. adskiller sig fra forrige derved, at den har Grene af ulige Høide, og er mere lysgul; voxer som hiin paa Fjeld-Siberne.

3. *C. stipite simplici erecto*, *compresso*, *apice bifido*, er en ganske liden, opreist og flad Bært uden Grene, og som oftest, men ei altid, kleftet i Toppen; sidder paa raadent Træ, og er brandgul. Af Consistence er den som de forrige.

4. *C. ramosa dichotoma*, *apicibus digitatis*, *candida*, er henved 1 Spand lang, smal med todeelte Grene, som i Enden dele sig i uogle ganske smaa, som Fingre. Da den er heel, men ei indhuul, kan den ei være *C. vermiculata fistulosa candida* Haller enumerat. pag. 14. Farven er i Toppen rødgul, men ellers heel hvid. Jeg har kun eengang fundet den i Skov-Mark, da den hængde fast til *Lycopodium clavatum*, og udspiroede af sammes Grene.

5. *C. bifida*, foliosa, apicibus turbinatis trifidis er 1 Tomme lang, smal, hvid eller bleg rød, den deler sig oventil i 2 Grene, med et hos-
siddende ovalt Blad, og i Toppen i 3 mindre Grene eller Blade, alle haarde,
smalle og indhale som en Kende, samt omgivne af en pyramiddannet Hinde, hvis
Grundlinie vendte opad. Den voxde ud af *Mnium triquetrum*, ligesom
No. 4 af *Lycopod. clavatum*. De ere altsaa begge Snylte-Planter.

